

Retrospectivă asupra Armagedonului

Kurt Vonnegut s-a născut la 11 noiembrie 1922 la Indianapolis, într-o familie cu rădăcini germane. Studiază chimia și biologia la Cornell University și Carnegie Institute. În 1942 se înrolează în armată. Luat prizonier la Dresda, în 1945, este supraviețuitor al bombardamentului asupra orașului, experiență atroce care îi inspiră romanul *Abatorul cinci* sau *Cruciada copiilor: Un dans obligatoriu cu moartea* (1969). Întors în America, Vonnegut își reia studiile, de această dată în antropologie. Între anii 1946 și 1950 se angajează la compania General Electric, postură satirizată în primul său roman, *Pianul mecanic* (1952; Humanitas, 2006). Din același an, Kurt Vonnegut se dedică în exclusivitate scrisului. În 1959 publică al doilea roman, *Sirenele de pe Titan* (Humanitas Fiction, 2007), apoi *Leagănul pisicii* (1963), *Fii binecuvântat, domnule Rosewater sau Nu strica orzul pe găște* (1965), *Mama Noapte* (1966), *Micul dejun al campionilor* sau *La revedere, tristă zi de luni* (1973), *Bufoniada* sau *Gata cu singurătatea!* (1976; Humanitas, 2006), *Pușcărișul* (1979; Humanitas Fiction, 2009), *Dick Ochi-de-mort* (1982), *Galápagos* (1985), *Barbă Albastră* (1987; Humanitas Fiction, 2009), *Hocus-Pocus* (1990), *Cutremur de timp* (1997). Printre volumele sale de povestiri se numără *Bun venit printre maimuțe* (1968; Humanitas Fiction, 2008), considerat cel mai valoros, *Canarul din cușca pisicii* (1961) și *Tabachera din Bagombo* (1999). Kurt Vonnegut a scris de asemenea o piesă de teatru (*La mulți ani, Wanda June*), volume de eseuri și „colaje autobiografice“. Kurt Vonnegut s-a stins din viață la 12 aprilie 2007. În 2008, apare primul volum postum al autorului, *Retrospectivă asupra Armagedonului*, care cuprinde povestiri și eseuri având drept temă principală războiul.

KURT VONNEGUT

Retrospectivă asupra
ARMAGHEDONULUI

Cu desene ale autorului

Scrieri inedite despre război și pace

Introducere de MARK VONNEGUT

Traducere din engleză și note de LAURA SANDU

HUMANITAS

BUCUREȘTI

Această carte cuprinde texte de ficțiune și de nonficțiune. Toate numele, personajele, locurile și circumstanțele, bazate pe ficțiune și realitate, sunt produsul imaginației autorului. Orice asemănare cu persoane reale, în viață sau nu, cu profesii, companii, evenimente sau scene reale este o pură coincidență. Textele semnate de Kurt Vonnegut și reunite în această lucrare au suferit minime intervenții. Greșelile de culegere și cele factuale minore au fost eliminate.

Kurt Vonnegut

Armageddon in Retrospect. And Other New and Unpublished Writings on War and Peace

Copyright © 2008 by The Kurt Vonnegut, Jr., Trust

Introduction © 2008 by Mark Vonnegut

Frontispiece and images on pages 26, 57, 79, 99, 111, 123, 145, 151, 161, 189,

215 and 243 copyright © 2008 by Kurt Vonnegut & Origami Express LLC

(www.vonnegut.com).

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form. This edition published by arrangement with G.P. Putnam's Sons, a member of Penguin Group (USA) Inc.

© HUMANITAS, 2010, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VONNEGUT, KURT

Retrospectivă asupra Armageddonului: scrieri inedite despre război și pace / Kurt Vonnegut; trad., note: Laura Sandu; introd.: Mark Vonnegut;

desene: Kurt Vonnegut. – București: Humanitas, 2010

ISBN 978-973-50-2769-8

I. Sandu, Laura (trad.)

II. Vonnegut, Mark (pref.)

821.111(73)-32=135.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51; www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30

C.P.C.E. – CP 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro; www.libhumanitas.ro

Cuprins

<i>Introducere</i> (Mark Vonnegut)	11
Scrisoarea soldatului Kurt Vonnegut, Jr., către familie, 29 mai 1945	23
Kurt Vonnegut la Clowes Hall, Indianapolis, 27 aprilie 2007	26
În toate piețele va fi jelire	42
Minunată zi	58
Arme pe stomacul gol	80
La mulți ani, 1951	100
Relaxează-te!	112
Capcană pentru inorog	124
Soldatul necunoscut	146
Lucruri furate	152
Doar tu și cu mine, Sammy	162
Biroul comandantului	190
Retrospectivă asupra Armagedonului	216
<i>Lista ilustrațiilor</i>	245

Expeditor:
Soldat K. Vonnegut Jr.
12102964 Armata Statelor Unite

Destinatar:
Kurt Vonnegut
Williams Creek
Indianapolis, Indiana

Drașilor,

Aflu că nu v-a transmis nimeni, probabil, că nu sunt nici pe departe „dispărut în misiune”. E foarte posibil să nu fi primit nici una dintre scrisorile pe care vi le-am trimis din Germania. Ca atare, am multe explicații de dat - pe scurt:

Am fost prizonier de război din 19 decembrie 1944, când divizia noastră a fost făcută bucățele în ultimul atac disperat al lui Hitler din Luxemburg și Belgia. Șapte divizii fanatice Panzer ne-au lovit și ne-au despărțit de restul Armatei Întâi a lui Hodges*. Celelalte divizii americane care ne flancau au reușit să se retragă. Noi am fost obligați să rămânem și să luptăm. Baionetele nu folosesc prea mult împotriva tancurilor. Muniția noastră, mâncarea și proviziile medicale s-au terminat, iar răniții erau mai mulți decât cei care încă puteau lupta, așa că ne-am predat. Am auzit că divizia 106 a obținut o mențiune prezidențială și o decorație britanică de la Montgomery**, dar să fiu al naibii dacă a meritat. Eu m-am aflat printre puținii care n-au fost răniți. Măcar pentru asta zic „slavă Domnului”.

Ei bine, supraoamenii ne-au târât, fără mâncare, apă sau pauză de somn, cam 100 de kilometri, cred, până la Limberg, unde am fost îmbarcați și închiși în vagoane mici, neaerisite, neîncălzite, câte șazeci într-un vagon.

* Courtney Hicks Hodges (1887-1966) a fost comandantul primei unități a armatei Statelor Unite în nord-vestul Europei, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

** Bernard Law Montgomery (1887-1976), mareșal britanic, unul dintre cei mai importanți comandanți ai Aliaților în cel de-al Doilea Război Mondial.

Nu aveau toalete - pe jos era plin de balegi proaspete de vacă. N-aveam loc să ne întindem cu toții. Jumătate dintre noi dormeau, iar ceilalți stăteau în picioare. Am petrecut câteva zile, inclusiv Crăciunul, în trenul de la Limberg. În ajunul Crăciunului, aeronavele britanice au bombardat trenul nostru nesemnălit. Au omorât cam o sută cincizeci de oameni. Am primit puțină apă de Crăciun și ne-am mișcat încet prin Germania până la un lagăr de prizonieri de război din Mühlburg, la sud de Berlin. Ni s-a dat drumul din vagoane în prima zi a Anului Nou. Nemții ne-au dus cu turma la dușurile fierbinți ca să ne despăducheze. Mulți au făcut șocuri și au murit la dușuri după zece zile de foame, sete și frig. Dar eu am scăpat.

Conform Convenției de la Geneva, ofițerii și ofițerii delegați nu sunt obligați să muncească dacă sunt luați prizonieri. Eu sunt, după cum știți, soldat. O sută cincizeci de astfel de ființe mărunte au fost trimise pe 10 ianuarie într-un lagăr de muncă din Dresda. Am fost pus șef peste ei pentru că rupeam puțin germana. Am avut parte, ghinionul nostru, de gardieni sadici și obsedați. Ni s-au refuzat asistența medicală și hainele. Ni s-au impus multe ore de muncă extrem de grea. Rația de mâncare pe zi era de două sute cincizeci de grame de pâine neagră și o jumătate de litru de supă de cartofi fără sare. După ce am încercat cu disperare, timp de două luni, să schimb situația, lovindu-mă doar de zâmbete insipide, le-am spus gardienilor ce-o să le fac mai exact atunci când vor veni rușii. M-au bătut puțin. N-am mai fost șef peste ceilalți. Bătăile erau o nimica toată - un băiat a murit de inaniție și alți doi au fost împușcați de trupele SS pentru că furaseră mâncare.

În jur de 14 februarie, americanii au venit, urmați de avioanele britanice. Eforturile lor conjugate au omorât 250.000 de oameni în douăzeci și patru de ore și au distrus Dresda - poate cel mai frumos oraș din lume. Dar eu am scăpat.

După care am fost puși să cărăm cadavre din adăposturile antiaeriene; femei, copii, bătrâni; morți în urma rănilor, a incendiilor sau sufocați. Civili ne blestemau și aruncau cu pietre în noi în timp ce cărăm trupurile la imensele ruguri funerare din oraș.

Când generalul Patton a cucerit orașul Leipzig, am fost evacuați și-am mers pe jos până la Hellexisdorf, la granița dintre Saxonia și Cehoslovacia. Acolo am rămas până s-a terminat războiul. Gardienii au plecat. În ziua aceea fericită, rușii aveau de gând să curețe zona în care ne aflam de orice grup izolat de rezistență. Avioanele lor (P 39) ne-au bombardat, omorând paisprezece oameni, dar eu am scăpat.

Opt dintre noi am furat o căruță cu cai. Am colindat și am jefuit prin Sudeți și prin Saxonia timp de opt zile, trăind ca niște regi. Rușii sunt înnebuniți după americani. Rușii ne-au luat din Dresda. Am mers de-acolo la frontul american de la Halle în camioane Ford închiriate. De acolo am fost transportați cu avionul la Le Havre.

Vă scriu de la sediul Crucii Roșii din tabăra de repatriere a prizonierilor de război de la Le Havre. Sunt extraordinar de bine hrănit și tratat. Navele care pleacă în State sunt burdușite, normal, așa că va trebui să am răbdare. Sper să ajung acasă într-o lună. Acasă voi primi douăzeci și una de zile de recuperare la Atterbury, în jur de 600 de dolari recompensă și - fiți atenți - șaizeci (60) de zile de permisie!

Am al dracului de multe de spus, restul va trebui să aștepte. Nu pot primi scrisori aici, așa că să nu-mi scrieți.

29 mai 1945

Cu drag,
Kurt - Jr.

Kurt Vonnegut
la Clowes Hall, Indianapolis,
27 aprilie 2007

Vă mulțumesc.

N-aș sta acum ca un exemplu în fața dumneavoastră dacă primarul Bart Peterson n-ar fi binevoit să mă cheme, Dumnezeu să-l binecuvânteze pentru prilejul pe care mi l-a oferit. Mi se pare cel mai drăguț gest din partea lui.

Și ia gândiți-vă: în doar trei ani, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, am trecut de la soldat de rând la caporal, grad deținut cândva și de Napoleon, și de Adolf Hitler.

Eu sunt Kurt Vonnegut Junior. Copiii mei, trecuți de prima tinerețe, ca și mine, tot așa îmi zic când mă vorbesc pe la spate: „Junior a făcut, Junior a dres.“

Dar de câte ori vă uitați la ceasul Ayres de la intersecția lui South Meridian cu Washington Street, vă rog să vă gândiți la tatăl meu, Kurt Vonnegut Senior, care l-a proiectat. Ba mai mult, el și tatăl lui, Bernard Vonnegut, au proiectat toată drăcia aia de clădire. Și a fost și unul dintre fondatorii școlii Orchard și ai Muzeului pentru copii.

Tatăl lui, bunicul meu, arhitectul Bernard Vonnegut, a proiectat printre altele Ateneumul, care înaintea Primului

Război Mondial se numea „Das Deutsche Haus“. De ce i-or fi schimbat numele în „Ateneum“ nu pot să pricep, doar dacă n-or fi vrut să pupe în cur o serie de americani de origine greacă.

Cred că știți cu toții că l-am dat în judecată pe producătorul țigărilor Pall Mall pentru că produsul lor nu m-a ucis și am ajuns la optzeci și patru de ani. Fiți atenți: am studiat antropologia la Universitatea din Chicago după cel de-al Doilea Război Mondial, ultimul război câștigat vreodată de noi. Iar antropologii care studiaseră craniile umane vechi de milenii spuneau că ar fi trebuit să trăim doar în jur de treizeci și cinci de ani, pentru că atât rezistau dinții noștri fără stomatologia modernă.

Ce vremuri: treizeci și cinci de ani, și ne luam tălpășița. Inteligent plan, ce să zic! Acum toți cei din generația Baby Boom care își permit să meargă la dentist și să plătească asigurarea medicală, săracii, or să trăiască o sută de ani!

Poate ar trebui să scoatem stomatologia în afara legii. Și poate că doctorii ar trebui să renunțe să trateze pneumonia, care mai demult se numea „prietena bătrânilor“.

Dar ultimul lucru pe care vreau să-l fac în seara asta este să vă deprim. Așa că m-am gândit la ceva, fără doar și poate mai vesel, ce putem face cu toții în această seară. Cred că putem găsi o afirmație cu care toți americanii, republicani sau democrați, bogați sau săraci, hetero- sau homosexuali, pot fi de acord, în ciuda faptului că țara noastră este în mod tragic și feroce divizată.

Primul sentiment american universal pe care l-am găsit a fost „zahărul e dulce“.